قد افلح من تزكى وذكر اسم ربه فصلى.

سورة الاعلى.

اوفاده آخوند ومدرس جهانگیر بن طاهر آبزگلدین اثری.

خطابة درسلرندن ٤ جزء:

ایکی عید خطبه و وعظلری

١٩١٦ سنه اوفاده برنچی مسجدده عید فطر وعید اضحی نمازلرینی ادا ایتکانده ایراد ایتلمش خطبه و وعظلرینڭ خلاصه‌سیدر.

طبع حقوقی صاحبنه عائد.

(بهاسی ایکی صوم)

اوفا «شرق» مطبعه‌سی.

УФА
электро-типографія „Восточная Печать"
1918 г.

رسالەنڭ مندرجەسی:

مقدمه: ایکی عید کونی. عید کونلرینڭ قدسیتی واهمیتی. عیدلرنڭ بالالرغه ده تأثیری. عیدلرنڭ ایکی بیوک رکن اسلامیڭ بیرمی بولوی. عیدلرده امامرنڭ وظیفەلری. عید خطبەلری و وعظلری خلقنڭ اوز تلنده بولو عادتی. عید وعظلرینڭ اطرافلی بولولرینڭ لزومی. بو وعظلرمزنڭ نشر ایتلو-ینڭ سببی...وباشقەلر.

عید فطر خطبەسی نڭ اجمالی پلانی:

عربی خطبەلر. وعظ قسمی. رسول اللهنڭ حدیثی. رمضان آیی.. وروزە-سینڭ صافلاوی صوڭنده مؤمنلرنڭ وظیفەلری... بو کوننڭ قدر و حرمتی.. اسلام دیننڭ تاریخی اثرلری. ....ایمان واعتقاد. ارکان اسلام....دینمز نظرنده عمل....ملتمز ایچون مهم نرسەلر: علم معرفة، مال ودولت....اصحاب کرام عصرنده علوم وکسب..پیغمبرلر..بایلرغه، فقیرلرگه عسکریلرگه، یە-شلرگه خطاب ایتب..آنا آتا، کورشی هم وطن حرمتلری...آراق سوز... دعاء عام...عید قربان..خطبه ووعظلری.....

(مقدمه)

ایکی عید:

یبو شارینڭ هر بر طرافنه تارالیب ترکلك قیلوچی یوز میلیونلرچه مسلمانلار اوچون ایڭ مقدس ومؤمنلرنڭ قلبلرینه ایڭ یاقن بر کونلر بولسه شبهه‌سز اول کونلر عید کونلریدر. بو مبارك ایکی عید کونلرنده هر بر ایمان اهلی اوزنده ضور بر روح کوتارنکلکی سیزه. بو کونلرده کونکللرکه قوتلو روحانیة ومعنویات غلبه ایته. تیرەن دینی حس وتاءثرات قلبیة سایه‌سنده قلبلرده ضور امیدلر طوا...! هر کمنڭ قلبی طولی بر امیدلر برله عرش الهیده آچلغان رحمت قپولرینه تابه یونه‌له.....

بو کونلرده مسلمانلرنڭ بایی یارلیسی، الوغی کوچوکی اوزارنه عمومی تیگزلك، طوغاناق حس ایده‌رك بیوك الوهیة وعلویة آلدینه کیلب تیز چوکه‌لر. سجده‌کە کیته‌لر ....

عرش عظیم وکافة عالمینڭ تکریسی ومربیسی‌نڭ عظمة وسلطانتی آلدنده اوزارینڭ مغلوب وعاجز اولدقلرین اعتراف ایته‌لر..

بو مبارك دینی مجلسلرمز جمله مؤمنلرکه ایندی منکده اوجیوز اوتز دورة یلدان بیرلو ضور بر دینی وروحانی آزق بیریب کیلمیلر. بو مبارك عبادةلرنی اسلام ملتی ایڭ بیوك ومحترم عبادتلر جمله‌سندان صاناب کیلدیلر. شول سببلی بو کونلرنی مسلمانلر فوق‌العاده ضور احترام برله قارشو آلا کیلدیلر. موندان صونکده شولای قارشو آله‌چقلرنده شبهه یوقدر. شونکا کوره‌ده بو بیوك عبادتلرنی اداء قیلوغه بارچه مؤمنلر اشتراك ایته‌لر. باشقه نمازغه مسجدکه آیاق باصماغانلرده ایکی عید نمازینه کیلمای قالمایلر. تله‌سه شهرلرده تله‌سه قریه‌لرده بولسون ایکی عید نمازینه بارمای قالغان بر ایر ذاتنی تابه آلماسسز. حتی صبیلرده بو الوغ عبادتکه کیلمای قالمایلر.

عید کونلرینڭ دینی بر شاعرانه کون بولوی، بو کونلرده‌کی دینی حس وامیدلر یه‌ش بالالرنیده حرکتکه کیتور.

عید کونلرینڭ مونکلو تانکلاری، یه‌ملی ایرته‌لری، الوغلارنڭ کروه‌کروه بولیب تکبیر آوازلرینه کوملیب مسجدکه آغلولری یه‌ش یوره‌کلرکه غایة نق تاءثیر ایتب آلارنیده قوزغاته، دلاندره. سزلر اوزنکزنڭ یه‌ش صبی وشاکردلك دورلرکزنی کوز آلدکزه کلتورب چنلاب تفتیش ومطالعه ایتب قارا کز! اول وقتده‌کی سزلرنڭ شادلانه کیونیب، توزینب عیدکه بارورغه حاضرلانیب یورکان مینوتلرنکز ...!

ئـلـله نيـتـدابن ضور اميدلر بيله قلبلرگزنی توتوب الوقلارغه ايـه‌رب مسجدلرگه بـارولرگز! مسجدده امـاملرنڭ «الله اكبر، الحمدلله . . . ! ديـگان وقتلرندەغی تأثرات وانفعالات قلبيه‌لركه كومليب اوتورولر گز . . . . . سزارده صونڭ درجه‌ده بيوك از، وبـيوك دينی حس ومحـبة واخلاص طودرغانلقلرينی كوررسز! بو حال هر كمده بولايب اوتكان قلبی ووجدانی بر حقيقتدر . . . !

واقعاده عيد نمازلری، عيد بەيرەملری شولای بولورغه تيوشده، چونـكه بو ايكی عيدبزنڭ دينمزنڭ ايكی بيوك ركنلرينڭ بەيرەملريدر: عيد فطر ايسه بزنڭ اچمز وطشمزنی صافـلافان، روحلرمزنی انسانيةنڭ ايـڭ بيوك درجه‌سنه كوتارگان تنكرمز بيله فقط ايكی آرامزده‌غنه الهی سردان عبارة ايڭ قدرلو روزه عبادتمزنی تمام ايتونڭ شكرانه‌سی اولەرق مشروع بولغان مبارك بر عيددر.

عيد قربان ايسه: بتون اسلام ملتنی برلاشدرگان، بربرسی بيله يـاقندان تانشدرغان، آلارنی الوغ پيغمبر ابراهيم عليه السلامنڭ تأسيس ايتكان، دينی مركزگه‌تابه‌يو-نه‌لدرگان وپيغمبرمزنڭ قبر شريفنی زيارة ايتدرگان بيوك حج عبادتينڭ بەيرەميدر...

مونه شوندی ايكی بيوك ركن اسلامينڭ تتمة وخـاتمه‌لری بولايب مشروع بولغان عبادتلرنڭ نه قدر الوغ ومقدس، نـه قدر اورنلی مهم بر عبادة بولو-لرينی آيتوبده توررورغه حاجة يوقدر.

شول سببلی بو مبارك عبادتلرنی بتون اسلام ملتی ضور تأثرات وانفعالات ديكيه‌كه غرقه اولەرق اداء قيله‌لر . . .

ايمدی مسلمانلرنڭ بو قدر الوغ بەيرەملرنده اداء قيلنه تورغان عبادتلرنه امامة ايته تورغان روحانيلرنڭ وظيفه‌لری نی قـدر ضور بولووی اوز اوزندان ظاهردر. ميدان عبادتـكه جيولغان مؤمنلرنڭ بـارلق دقـة واعتبارلری، نـظر والتفاتلری امامرلری طرافنه يونه‌لادر.

امام افنديلرده اوزلرينڭ طاغ قدر الوغ وآغير وظيفه‌نی يوكلاكانلكلرينی شايد شول عبادتلرنی اداء ايتكانده سيزه طورغانلردر . . .

عيد نمازلرنه امامرلرنڭ اوستنه توشكان وظيفه‌لرنڭ ايڭ مهم قسمی شبهه يوق كه عيدلرنڭ خطبه ووعظلريدر. خطبه ووعظلر عيد نمازلرينڭ زينتی وروحيدر. امامر هر بر يرده عيد خطبه‌لرنی خلقنڭ اوز تلنده ايراد ايته‌لر. بو بر عادة حكمنه كرگان كوزل وظيفه‌در. جمعه‌لرده خطبه‌نی عربی تيلدن باشقه تيل آصلا اوقونی جائز كورمای تورغان امامرده عيدلرده خلقنڭ اوز تيلنده خطبه ايراد ايته‌لر. مونی هم دوروست كوره‌لر . . . !

بناءً علیه امام بولغان ذاتلر بو قدر بیوك دینی حس وامیدلر برله جیولغان خلقغه قاراب خطبه سویله‌گانده صوڭ درجه احتیاط، صوڭ درجه دقت برله سویلاوی لازمدر.

امام‌لرنڭ بو مقام عظیمده آزغنه‌ساماله‌لری عیدلرنی اوروم ایتمه‌ك احتمالدر. دقت واعتبارلی بولولری ایسه چیکسز ضور فائده‌لر کیتروچکدر، چونکه امام‌لرنڭ هربر سوزلری عید کونلرنده اهالیگه‌یلدریم کبك تأثیر ایتدکی بالتجربه معلوم بر حقیقتدر. امام‌لرنڭ هربر حرکتی اوزینه کوره بر از قالدرقی‌معلومدر. شول جهتدان جیولغان خلق هرده‌ر بولیب دینی حس، دینی محبت اخلاصغه کومیلب قایتسونلر اوچون عید وعظلری افراط درجه ماطور روشده‌توزیلورگه تیوشدر.

عیدلر یلنه فقط ایکی مرتبه کیلدیکندان وعظلر جیولغان خلقلرغه ممکن قدر اطرافلیراق، طولیراق معلومات‌بیریلورلك ایتوب ترتیب ایتلورگه تیوش. جمعه، وعظلرندهغی کبك فقط برگنه موضوعدان سویله‌نمای بلکه قدرالحال خلقغه بو کونده اسلامنڭ هربر رکنندان، امة اسلامیه‌نڭ ایك مهم وظیفه‌لرندن اجمالی‌گنه بولسه‌ده معلومات بیرلورگه کیره‌ك دیه بلهمن.

خلاصه خلق بو خطبه‌لردان ضور روحانی آزق آلیب قایته آلوراق روشده سویله‌نووی مطلوبدر.

مین عجزده ملتنڭ شول مقدس بیوك امامة وظیفه‌سنی اوستمه یوکله‌گان بر امام اولدقمدان بو حقده یاش آرقداشلریمه یاردم قصدی برله همده کچکنه بر نمونه بولسون خیالی برله اوزمنڭ اوفاده ۱۹۱۶ سنه‌ده، ایکی عیدده ایراد ایتدکم خطبه ووعظلریمنی باصدروب نشر ایتوگه قرار بیردم. طبیعی مینم بو خطبه ووعظلریم: ضور سیاسی حاللر، وبیوك ملی احتیاجلر ذکر ایتماگانگه کوره احتمال قصورلیدر. همده استبداد دورلرنده ایراد ایتلگانگه کوره بایتاق طار دائره‌ده سویله‌نگاندر. بناءً علیه هر کمگه نمونه‌لك وظیفه‌سنی اداده ایته آلماس. لکن بو کبك نمونه‌لرگه‌ده محتاج آرقداشلرمزنڭ بولوی وبیك کوب خیر خواه دوستلرمزنڭ تشویقاتی مینی مطلق باصدروب نشر ایتوگه قزقدردی. تنقید میدانی کیڭدر. تکمل ایتورگه‌ده یوللر آچقدر.....!

شونیده بلدرمکه: مین بو خطبه ووعظلریمنی آصلا اوزگرتمای نچك سویله‌نسه شول تاریخی توسی برله ضبط ایتلگان حالده نشر ایتامن.

ومن الله التوفیق. ۱۳۳۶ سنه شعبان ۱۴ نده. ۱۹۱۸ سنه مای ۱۲ نده

آخوند جهانگیر آبزگلدین. اوفاه

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد الامين.
وعلى آله واصحابه اجمعين.

بسم الله الرحمن الرحيم

عید فطر ۱۳۳۴ سنه هجریه شوال ۱.
۱۹۱۶ سنه ایپول ۸ نده اوفا.

عید فطر خطبه‌سی:

الله اكبر. الله اكبر. لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر ولله الحمد.

الحمد لله الذی لم يتخذ فی تدبير ملكه مدبرا. ولا وزيرا. ولا فی تقدير حكمه معينا ولا مشيرا. سبحانه و تعالی عما يقولون علوا كبيرا. (تكبير ايته.) الحمد لله الذی نور العالمين بقدرته تنويرا. وفجر الانهار بحكمته تفجيرا. فسبحان الذی خلق كل شئ فقدره تقديرا. (تكبير ايته.) اشهد ان لا اله الا الله الذی كان غفورا رحيما. واشهد ان محمدا عبده ورسوله الذی ارسل للعالمين بشيرا ونذيرا اللهم صل وسلم على هذا النبی الكريم والسند العظيم. وعلى اله واصحابه اجمعين، سيما على الصديق والفاروق و ذی النورين والمرتضى هم بدور معالم العلم واليقين. اما بعد: فيا عباد الله! اعلموا! ان الله تعالی يسر لكم القيام بصيام شهر رمضان تيسيرا. وبشركم بادراك هذا اليوم السعيد تبشيرا فاكملوا صيامكم باداء صدقة الفطر ولا تقصروا تقصيرا واطعموا الطعام على حبكم مسكينا ويتيما واسيرا. . اعوذ بالله من الشيطان الرجيم. قد افلح من تزكی و ذكر اسم ربه فصلی. رحم الله لی ولكم ولسائر المسلمين اجمعين انه هو السميع العليم.

(تنفس یسیر ودعا خفی).

خطبه ثانیه:

الحمدلله الذی یقلب الازمنة والایام. وجعل عیدالاسلام بهجةللانام. اشهدان لا اله الاالله الملك العلام. واشهدان محمدا عبده ورسوله بدرالتمام. اللهم صل وسلم وبارك علیه و علی آله واصحابه البررةالکرام صلوة تکرم بها مثواه وتبلغ بها مناه ورضاه. اللهم اغفرلنا وکافة المؤمنین وسائر الموحدین اللهم انصرمن نصرالاسلام. اللهم ایدمن ایدالاسلام اللهم اکدمن اکدالاسلام. انك علی کل شئ قدیر.
(عربی خطبه شونده تمام)

وعظ قسمی:(۱)

عن ابن عباس رضی الله عنه انه قال: قال النبی صلی الله علیه وسلم، اذا کان یوم الفطر و خرج الناس الی الجبانة یطلع الله علیهم و یقول یاعبادی لی صمتم والی فطرتم ولی صلیتم فقوموا مغفورالك ذنوبکم ماتقدم و ماتأخر.

وعن ابی هریرة رضی الله عنه انه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من صام رمضان ایمانا واحتسابا غفرله ما تقدم وما تأخر. معنالری الخ

کورسز محترم جماعت! روزه عبادتی نه قدر محترم و بویوك بر عبادتدر. که آنك سایه‌سنده انسانلرنك جمله گناهلری توکله و عفو ایتله‌در. رسول اکرم رمضان آینه بولغان فضیلتنی آدملر بلسه‌لر ایدی، هر بر آینك رمضان آیی بولووینی تله‌رلر ایدی، دیب ئه‌یته طورغان بولغان. بوده رمضانده روزه طوتو نه قدر محترم بر عبادت بولووینی بلدره‌در. حقیقتده رمضان المبارك آیی شول قدر قیمتلی بر آی ایدی، که بو آیده بیر یوزنده‌گی انسانلرنك چیکسز کوب بوزقلقلری طوقتالوب ئه‌لله نیقدر یاخشیلقلری آرتدی.

بو آیده انسانلر نفسلرینه تمام تماملیه باش بولدیلر، هوا، نفس و شهوانیه قوه‌لرینی سندروب طورا آلدیلر؛ انسانیتنك یوغاری درجه‌لرینه کوتەرلدیلر.

نی قدر زور شادلق سزگه جماعت! سز، بو ساعتده اوزگزنك اوستگزگه توشکان ایك مهم زور بر فرض بولغان روزه عبادتنی تمام ایتوب شونك شکرانه‌سی اوچون ته‌کرگز حضورینه جیلوغه موفق بولدگز. نه قدر شادلقدر، که سزگه، سز بوتون رمضان آیی بوینچه اوزگزنی آور بر صبرلق و توزملکلوکه عرض ایتدگز. حیوانیتدن آیرلوب ملکیت صفتنه کردگز. کونلرنك اوزن واسی بولووینه

---

(۱) تنبیه: خطیب آفندیلر البته بو اورنده یازلغان سوزلر، آیات وحدیثلرنی آچق تیلده خلق آنکلارلق حالده سویله‌لر دیه امید ایتله...!

قارامی بو قدر آور عبادتنی ادا ایتدیڭز. نه قدر بویوك شادلق جماعت بز بیلیو-نلرچه انسانلر و حیوانلرنڭ آچلق، صوسزلق بلالریـنه دوچار بولغاندیغی آور حاللرنی اوزمز بالفعل تاتوب بلوب قلبلرمزنی شول بیچارهلرغه شفقت، مرحمت ایتدرولك ایتوب تربیه ایتدك. بر مکتبده بر آناده بیره آلماغان بو مهم تربیهٔ دینیهنی آلورغه موفق بولدق. فقیرلك و آچلق کبك حاللرنڭ نه قدر آور بولو-وینی توشندك. تعاونوا علی البر والتقوی آیتنی هم وانفقوا آیتلرینی آڭلادق. نه قدر شادلقدر، که شول بندهلرکه آلر بو آیده الله نه قدر روحانی ترقی ایتدیلر. روزهمز یوروچی ذاتلردن قیاس قبول ایتمهسلك درجهده یراقلاشدیلر. سعادت ایشکلرینه یاقنلاشدیلر.

ای محترم مسلمانلر! مونه شوشندی بوتون عبادتلرنڭ پادشاهسی منزلندهگی روزه عبادتنی مونه بوکون تمام ایتدیڭز کوڭللرڭز هر بر تورلی ناچارلقلردن صاقلانوب، اسلامیتکه اخلاص و محبتڭز تاشیغانی حالده عید فطرنی ادا قیلماقغا موفق بولدیڭز. بلڭز، که بوکون سزنڭ کبك جملهدین قارنداشلرڭز ییر یوزندهگی مسجدلر یاننه کیلوب خدا‌غه عبادتکه تز چوکدیلر، هر بر تورلی یاخشی عمللرده بولندیلر.

اوزلرینڭ بوتون دنیا مسجدلرینی تونلرده یاقترتوب عبادت ایتهرك کوندزلرنده روزه طوتولرینڭ ییمشنی آلورغه حاضرلهندیلر.

بوکون جمله اهل ایماننڭ قلبلری شاد و روشان بولوب اللهنڭ رحمتنه امیدلرینی یونهلدروب بر برسنی زیارت ایتوشه طورغان، بر برسنه اظهار صداقت و محبت ایته طورغان کونلریدر.

بوکون مؤمنلرنڭ الوغسی، کچوکی، بایی، فقیری بر تیگز اولارهق جناب اللهغه سجده قیلدیلر. صاف قلبلری برله عبادت قیلدیلر.

بوکون تاوشسز طنسز یاتا طورغان، ییر برله بر تیگز قبرلریاننده کیلوب بو مؤمنلرنڭده بر زمانده بزنڭ کبك یاقتی دنیاده راحتلهنوب یوربده عاقبت مونه بو حالگه توشدکلرینی خاطرگه کیترو طورغان کونلریدر.

پس ای محترم جماعت! بو مبارك کونلرنی غفلت بلان اوزدرمایق، اسلام تاریخنده غایت مهم اورن طوتقان بو عیدمز بو ملکده اوچیوز اوطز دورتنچی عید رمضاندر. بو قدر اوزن بر مدتده تکرار کیلگان بو مقدس مجلسلرمزنڭ وظیفهلری فوق العاده بو بوکدر. بو مبارك مجلسمز اسلامیتنڭ قصقهچهغنه بولسهده روحنی تمام توشنوب و یادگار توب تارالورغه تییشسز. بر برگزگه بولغان محبت و اخلاصڭزنی یادگار تورغه تییشسز. اوزغان کیمچیلکلرڭزنی عفو ایتوشرگه لازم بولوب دوستلق

وقارانغولکنی یاشارتورغه غیرة ایتوڭز لازم بر کوندر، روزه عبادتی سایه‌سنده اقلانوب قالدیڭز تکرار اوزڭزنی بلچراتیب طورغان واقلقلاردن یراق بولورغه، غیرت ایتووڭز تییشدر.

روزه‌ڭز سایه‌سنده نفسڭزگه باش بولا بلدیڭز موندن صوڭره باش بولا بارووڭزنی، موندن صوڭره صاف وپاك طوڭن بولوب یه‌شه‌وڭزنی سزدن اوتنه‌مز. رمضان بتدی ایندی دیه ارکان دین وعبادتلرڭزگه کیمچیلك قیلماڭز جماعت!

بزنڭ بوتون شاداق وبوتون بارلقمز دین مبارك اسلام سایه‌سنده‌در. بویوك بر ملت بولوب یه‌شه‌ومز دینمز سایه‌سنده‌در. دینمزدن آیرلو برله نعوذبالله باشقه ملتلر آراسنده قصلوب، یوغالوب بتر ایدك، شکرلر اولسونکه یه‌شه‌یه‌چکمز ویاشاومز فقط دینمز سایه‌سنده‌در. بیر یوزینده اسلامیت قدر مهم صاف بر دین کیلگانی یوقدر. بو دین سایه‌سنده بیك آز زمانده انسانلر ایس کیتکچ آلغه کیتدیلر، چونکه بو دین انسانلرغه دنیانی‌ده آخرتنی‌ده معمور قیلمق برله امر ایته‌در.

دینمز انسانیت ومدنیتدن ایڭ یراق بولغان بر خلقنی بوتون دنیانی حیران ایته‌رلك بر مدنیتکه ایرشدردی. بوکون دنیا تاریخینڭ ایڭ یاقتی صحیفه‌لرینی تشکیل ایتکان صحیفه‌لر، اسلامنڭ ظهورو ترقی ایتکان وقتلریدر. اسلامیتنڭ برنچی شعله‌سی درأطاوینه عکس ایتو برله عربلرنڭ تاڭاری آتدی.

قوم صحرالرنده کمال وحشتده یه‌شه‌گان عربلر بوشعله‌نڭ نوری برله بیك آز آراده یاقتردیلر؛ نادانلق قارانغلغی برله قاپلانوب کورنمای یاتقان بلچراقلرنی کوروب تمام حیران بولدیلر، آلردن آیرلدیلر.

دنیا واخرتلرینی‌ده معمور قیلدیلر. بوکونگی دینسز دنیا ویلر کبك بوتون وجودلرینی مادیاتقه‌غنه حصر ایتمه‌دیلر، هم بوکونگی اوزلرینی دینی دیه یورته طورغان درویشلکدن‌ده یراق بولوب، دین ودنیالرن برابر آلوب باروچی ودین سایه‌سنده آلغه باروچی خلقلر عربلر واول عصرده‌غی مسلمانلر بولدیلر.

بوکونگی دینسزلك آرقاسنده مدنیتکه ایرشونی دعوی ایته طورغان ملتلر آراسنده هر تورلی بوزقلقلاردن: زنا، سرقت، ظلم، خیانت، حسد، بر برسنی جبر، اورنسز اسرافلر، بر برسینڭ قاننه وجاننه ومالنه صوصاب بوتون وحشتلرنی اجرا قیلمق کبك اخلاقسزلقلر آنلرده یوق ایدی. چونکه آنلر دیانت و دین سایه‌سنده گنه ترقی ایته‌لر وشونڭ کوله‌گه‌سنده گنه یاشیلر ایدی.

دین اسلامنڭ تربیه‌سی آلرنی تماما یاخشی بر تربیه برله تربیه قیلمش ایدی. مملکتلرنده عمومی بر امینت ایدی. یوزلرچه، مڭلرچه چقرم مسافه‌لرده برده خوف وخطرسز یالغز بولغان خاتون - قزلارده یوری آلالر ایدی. بر برسنه

کمال محبت وصداقت، معاونت، اجتهاد، غیرت، خلوص قلب، صافلق، دین وملتلری اوچون هر تورلی فدائیلق بولوب آراسته عادی بر اش صانالا ایدی. چونکه بونلر تیلدنگنه وقیافتدنگنه توکل چن قلبدن چن مؤمنلر ایدی.

مین ایندی بو اورنده اسلامنک بوتون تاریخنی بیان قیلمیمن بلکه اسلامیتنک توب نیگزلرندن برنیچه‌گنه سوز ئه‌یتوب سوزمنی تمام ایته‌من، چونکه مونده بلگانلرگه قارافانده بلمه‌گانلر کوبره‌کدر. بلگانلردن عفو اوتنامن انشاء الله یالقماسلر....!

ایشته ئه‌فه‌ندیلر! بزده شولوق مؤمنلر زمره‌سنده‌مز. بزده شولوق مسلمانلرنک بالالری‌مز وآنلرنک یولندن باروچیلرمز. بناءً علیه بزده شولر کبک کوزه‌ل بر ملتلر زمره‌سندن بولورغه اسلامیتنک توب نیگزلرینی بله‌یک وعمل ایته‌یک. معلوم، که اسلام بیش رکنگه بناء قیلینغان. برسی ایماندر یعنی الله تبارک وتعالی‌نک بویوکلک وهر بر تورلی اوصاف کمالیه برله متصفلاندیغنی توشنوب اعتقاد ایته‌یک. مونه شول ایمانمزنی نغتورغه غیرت قیلایق.

اللهنک هر برتورلی امرلرین یریغه ییتکزوچی فرشته‌لرنک بولووینه. الله‌دان دین وحکملرینی یر یوزینه تاراتوچی نبیلرنک حقلغنه اعتقادمزنی برکته‌یک. اللهنک کتابلرینه اوشانوب آنلرنک اچنده بولغان حکملری برله عمل ایته‌رگه غیرت ایته‌یک. قرآن کریم خدادن حضرت جبریل آرقلی اینگان وقتده نیچک بولسه بوکونده شولای بولوب صاقلانادر. قرآن کریم بتون حکمت دنیا وآخرتمز معمور بولووینه کیره‌ک حکملرنی اچنه آلغان برکتاب بولووینی اونوتمایق.

بودنیادن آیرلغه‌مزصونک بوتون مخلوقاتنک ربیسی بولغان الله حضورینه‌جیلوب حکم ایتلوومزگه کوکلمزنی برکته‌یک. آخرت کوننده بزنک دنیاده قیلغه‌مز هر بر عمل وحرکتمز اللهنک میزان عدالتنده اولچنه‌چکدر.

هر بر ایزگولک ویاوزلقنک خدانک خلقی برله بولووینی توشنه‌یک. عالمده بر نه‌رسه‌ده یوقدر، که اول خدانک تقدیرندن وتدبیرندن طش بولسون. بزنک ذره قدر عمل وحرکتلرمزده اللهغه معلومدر. اللهغه بلدرمی ذره قدر برنه‌رسه‌نی قیلوب بولدق احتمالمز یوقدر.

دینمز نظرنده عمل:

بلگزکه دین بونلرغه اعتقاد وایمان برله عملدن عبارتدر. چن مؤمن بولو اوچون ایمانمزده عملگه‌ده ییتمی بلکه ایکیسنده اداء ایته‌رگه بوورچلیمز.

جماعت! ذاتا دیانتنی اللهنک یر یوزینه کوندرویه انسانلرنی عملگه ارشاد

اوچون ايدى، عمل وعبادتسز دين طوتو ممكن توگلدر. قرآن كريم‌ده هراور-
ننك ديرلك ايمان برله عملنى بركه ذكر ايته‌دور.

اينكوللر مؤمنلر هم عامل‌لر بولويني بلدره مثلا: ان الذين آمنوا وعملو
الصالحات كانت لهم جنات الفردوس نزلا خالدين فيها. (١) ان الذين آمنو وعملو
الصالحات واقاموا الصلوة وآتوا الزكوة لهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم
ولاهم يحزنون. (٢)

كبك آية كريمه‌لر كورسه‌ته،كه اسلاميت ايمان وعملدن عبارتدر.

مشهور حديثلودن: بنى الاسلام على خمس شهادة ان لا اله الا الله وان محمدا
عبده ورسوله واقام الصلوة وايتاء الزكوة وصوم رمضان وحج البيت من استطاع
اليه سبيلا.

ديكان حديث شريفدنه كورنه‌كه اسلاميت بيش ركنگه بنا قيلنمشدر. صاف
مؤمن بولو اوچون شولرنى بيريه بيتكزمك لازمدر.

شونگا كوره‌ده اى محترم جماعت! ايمان واعتقادڭزنى بر كتووڭز ايله‌برابر
كوڭللرڭزنى صافلى طورغان همه اللهنك عظمت، شوكت وعزتنى كوز آلديه
كيتره طورغان بيش وقت نمازلرڭزنى وقتلدن قالدرمى ادا قيلڭز. باڭز،كه
نمازينه نى هر نوع بوزقلقدن طيبا طورغان مهم عبادتدر. ان الصلوة تنهى عن
الفحشاء والمنكر(٣) ديه‌الله تبارك قرآننه بويوردر.

قد افلح المؤمنون الذين هم فى صلوتهم خاشعون.(٤) ان الصلوة كانت على المؤ-
منين كتابا موقوتا.(٥) كبك آية‌كريمه‌لر نمازنى قالدرويارامادقنى بلدره‌دور.

بير يوزنده جمله مؤمنلر بو محترم عبادتلرنى كمال اخلاص برله اداء قيلار.
مونه بزده الحمدلله مؤمنلرمز بزده بوفرضنى بيريته‌بيتكره‌يك، وقتلرندن قالدر-
ميبق؛ قالدرب عمرلك اوكنچكه باتميبق جماعة!...

ديه‌مزنك ركنلرندن اوچنچسى زكوتلرمزدر. ملتمزنك ايلك نقلى بولغان بو
اعانه‌سى ملتمزنك بايارى اوستنه‌يوكله‌نكان فرضاردندر. حلال ماللرمزنك اقل قرقدن
برالوشنى قرآننك قوشقان اورنلاريله صرف ايته‌يك. زكوه وعشرلرمزنى خيانتسز
ادا قيلايق. چونكه بو، مال نعمتينك ايك بويوك شكرانه‌سيدر، ملتمز اوچون
ايك فائده‌ليسيدر. زكاتنى بيرمى قالوومز ياخود حيلهٔ شرع قيلامزديه دين برله
اوينامز قطعا حرامدر. عمرلك اوكنچدر. مال ودولتمزنك قولمزدان كيتووينه
سببدر. چونكه شكرانه‌سز نعمتنك قولدن كيته‌چكى قرآن برله ثابت حقيقتلردندر.
شكرانه‌سز نعمتلر قوله طورسه‌لرده، فقط عذاب اوچونگاه طوروونه شبهه‌يوقدر.

اسلامنك دورتنچى ركنى ايسه، صومدر. بو حقله مين رمضانده كوب مرتبه

---

١) سورة كهف ١٠٧ ٢) سورة البقره ١٧٧ آية. ٣) سورة العنكبوت ٤٥ آية.
٥) سورة المؤمنين ١ آية. ٥) سورة النساء ١٠٣ آية.

بیانی بولنمغمدین حاضرگه صوم حقنی هم بو کونی یوللری تماما یافلانغان حج حقنی سویله‌رگه باشقه وقتقه قالدوروب، اجتماعی‌حیاتمز اوچون ایک مهم بولغان وظائف حقنی برنیچه‌گنه سوز ئیتوب بو وعظنی تمام ایته‌چکمن.

محترم جماعت! فوق‌العاده بویوك بر واقعه‌لر اچنی یه‌شیمز، وطنمز فوق‌العاده بویوك بر تاریخنی کیچره‌در. حتی بوتون دنیا بویوك تاریخی دهشت وواقعه‌لر اوتکاروب یاتا. انسانیت عالمی عجیب برطولقونلر آراسنده بووارلانا یووارلانا بارا طورغان بر ضعیف سفینه‌لرگه اوخشیدر. مونه بویله شاوشولی طولقونلر آراسنی بزده باتار باتماسقنه حیات دینگزنی یوزوب بارامز جماعت!

شوشندی حیات دریاسنی باتمی یاروب سلامتلك یارلرینه چقار اوچون زور قهرمانلقلر وطرشقلر لازمدر. بوندی حاللر آراسنی آزغنه خطالرده هلاکتکه سبب بولماق ممکندر. بناءً علیه سفینه‌مزنك باشنی وقویرغنی بولغان مللر غایت حاذق وماهر ذات بولورغه تیش بولو برله برابر سفینه‌ده‌گی یاروچیلرده اوزلرینك زیندی یولده یارولرینی توشنو لازمدر...!

دیمه‌ك، حیات میدانینك کیکلگی ویوللرنك قیینلغی بزدن فوق‌العاده طرشلقلر کوته‌در...!

حاجتلرمز کوب جماعت! بو اورنده ئیتوب بررلك توکل یالقماس بولسه‌گز، برنیچه‌گنه سوز ئیتوب کیته‌رگه یاریدر.

ئه‌فه‌ندیلر! خلقمزومللتمزنك دنیا وآخرت‌ختلی بولوب‌یه‌شه‌وینه شبهه یوق، که بیك کوب نرسه‌لر کیره‌کدر. فقط ایك زورلری علم، معرفت هم مالدر.

دخی علم، معرفت، مال برله بربرمزگه یاردم قیلمقدر.

بزنك دینمز، انسانلرنك دنیا و آخرت یه‌شه‌وینه کیره‌ك نرسه‌لرنی تمام تأمین ایتوب کیتمشدر. اسلامیت مسلمانلرغه حلال کسب برله مال تحصیل ایته‌رگه بویوراد. مونك حقنده قرآن حدیثلردن کوب دلیللر کیتررگه حاجت کورمیمن یاری شونیغنه ئیته‌من، که اوائل اسلامده مسلمانلر دنیانك ایك زور بایلری جمله‌سندن ایدیلر.

بر طوقتاوسز حلال کسبکه همت وغیرت ایته‌ر ایدی. آرالرنده بایتاق میلیونلرغه ایه بولغانلری بار ایدی. مونه بو حالنك رسول الله وآنك اصحابی زماننی بولووی بزگه ایك زور دلیل بولسه کیره‌کدر. بزده شولرنك ورثاری بز، بزگه‌ده لازم بر وظیفه شولر کبك بولورغه طرشودر. ممکنمز کیك، بویوك هر برتورلی کوزه‌ل کسبلرگه یوللرمز آچقدر. طرشایق، اجتهاد وهمت ایته‌یك کسبلرگه غیرت ایته‌یك جماعت! صوکره اجتهاد برله طاپدقمز مالرمزنی اورنسز

اسراف قیلمایق. خصوصا حرام اورنلرغه اسرافدن یراق بولایق جماعت! الله تبارك قرآنده ولا تسرف فوا ان الله لا یحب المسرفین دیه‌در. مال اللهنك بنده‌گه ویردکی بۈیۈك نعمتیدر. نعم المال الصالح للرجل الصالح دیه رسول اکرم هر وقت ئەیته طورغان ایدی.

المال والبنون زینة الحیوة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عند ربك ثوابا وخیر املا.[1] دیه قرآننك ئایتوویده کورسته‌ه که مال زینت آنك اورنلری ملت ودین فائده‌سینه قالدرلا طورغان اثرلردر.

بوتون ییر یوزنده آدملرنك بارلق طرشلق واجتهادلری تون کون غیرتلری شول مال ودولت تابو یولنده بولدیغندن انسانلر آراسنده بو مال نه قدر بویوك بر اورن طوتدیغی اوز اوزندن ظاهر بر حقیقتدر. دنیاده انسانلر مال بر له‌گنه تورلی مقصدلرینه ایرشه آلالر بیت. جمله مسجد، مکتب ومدرسه‌لرمزنك معمور بولوی هر قایوسی مال ودولت برله‌گنه‌در. فقیر، یتیم وتربیه‌سز تاشلانغان بالالرنی دنیاده طورورغه لایق ایتوب تربیه قیلوده فقط مال ودولت آرقاسنده‌غنه ممکندر......!

علوم ومعارف.

افندیلر! شوندی بر عصرده طورامزکه بر عصرده علمسز یه‌شه‌رگه اصلا ممکن توکلدر. علوم ومعارف دینمزنك نیگزی صانالادر. دنیا آخرتمزنك بختی اوچون علم لازم بولوونده شبهه یوقدر. ایرلرگه وقزلرغه شرعمز علمنی فرض قیلمشدر، علم تحصیلندن بویوك بر عبادت یوقدر. بر ساعت علم ندا کرمسی یالوزچه عبادتلردن آرتقدر. بر تینلوب بولسه‌ده، علم یولینه یاردم ایتو باشقه اورنلرغه بوزه‌رله‌ب بیرووندن آرتقدر.

خصوصا بو محاربه‌دن صوڭره آقتق تربیه‌چیلرندن آیرلغان یوز مکلرچه یتیم قارنداشلرمز سزدن کوز تگوب یاردم کوتوب طورغان بر زمانده بیگره‌ك بویوك همت وغیرت قیلماق لازمدر.

تکرار ایتکی: زمانمز شوندی بر زماندر، که بو زمانده علمسز ومعرفتسز طورورق قابل امکان توکلدر. رسول اکرم: من اراد الدنیا فعلیه بالعلم. دیمکی بو حقده بزگه کیلگن بر حقیقتدر. عمرلك بر قانوندر. دیمك علم دینمزنك توب نیگزیدر. بو خصوصده بز اصحاب کرام رحمهم الله‌دن عبرتلنورگه تییشمز. آلار هر نه قدر ایسکی بر زمانده بولسه‌لرده انسانیت جهتندن بزدن فوق العاده زور بر آیرما برله آیرلمشلر ایدی. تون کون غیرت ایته‌رك کسب ایته‌لر ایدی. وتاپقانماللرینی

(۱) سورة کهف ٤٦ آیة.

اسراف قیلمایق. خصوصا حرام اورنلرغه اسرافدن یراق بولایق جماعت! الله تبارك قرآنده ولا تسرفوا ان الله لا یحب المسرفین دیه‌در. مال اللهنك بنده‌گه ویردکی بویوك نعمتیدر. نعم المال الصالح للرجل الصالح دیه رسول اکرم هر وقت ئه‌یته طورغان ایدی.

المال والبنون زینة الحیوة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عندربك ثوابا وخیر املا.[1] دیه قرآننك ئه‌یتوویده کورسه‌تده‌ که مال زینت آنلك اورنلری ملت ودین فائده‌سینه قالدرلا طورغان اثرلردر.

بوتون ییر یوزنده آدملرنك بارلق طرشلق واجتهادلری تون کون غیرتلری شول مال ودولت تابو یولنده بولدغندن انسانلر آراسنده بو مال نه قدر بویوك بر اورن طوتدغی اوز اوزندن ظاهر بر حقیقتدر. دنیاده انسانلر مال بر له‌گنه توورلی مقصدلرینه ایرشه آلالر بیت. جمله مسجد، مکتب ومدرسه‌لرمزنك معمور بولووی هر قایوسی مال ودولت بر له‌گنه‌در. فقیر، یتیم وتربیه‌سز تاشلانغان بالالرنی دنیاده طورورغه لایق ایتوب تربیه قیلوده فقط مال ودولت آرقاسنده‌غنه ممکندر......!

علوم ومعارف.

أفندیلر! شوندی بر عصرده‌طورامزکه بر عصرده‌علمسز یه‌شه‌رگه اصلا ممکن توکلدر. علوم ومعارف دینمزنك نیگزی صانالادر. دنیا آخرتمزنك بختی اوچون علم لازم بولوونده شبهه یوقدر. ایرلرگه وقزلرغه شرعمز علمنی فرض قیلمشدر، علم تحصیلندن بویوك بر عبادت یوقدر. بر ساعت علم ندا کره‌سی یللوچه عبادتلردن آرتقدر. بر تینلب بولسه‌ده، علم یولینه یاردم ایتو باشقه اورنلرغه یوزه‌رلب بیرودنده آرتقدر.

خصوصا بو محاربه‌دن صوڭره آفتق تربیه‌چیلرندن آیرلغان یوز مکلرچه یتیم قارنداشلرمز سزدن کوز تکوب یاردم کوتوب طورغان بر زمانده بیگره‌ک بویوك همت وغیرت قیلمق لازمدر.

تکرار ایتمی: زمانمز شوندی بر زماندر، که بو زمانده علمسز ومعرفتسز طورمق قابل امکان توکلدر. رسول اکرم: من ارادالدنیا فعلیه بالعلم. دیمکی بو حقده بزگه کیلك بر حقیقتدر. عمرلك بر قانوندر. دیمه‌ك علم دینمزنك توب نیگزیدر. بو خصوصده بز اصحاب کرام رحمهم اللهدن عبرت‌آلورغه تییشمز. آلر هر نه قدر ایسکی بر زمانده بولسه‌لرده انسانیت جهتندن بزدن فوق‌العاده زور بر آیرما بر له آیرلمشلر ایدی. تون کون غیرت ایته‌روك کسب ایته‌لر ایدی. وتابقان ماللرینی

---

(۱) سورة کهف ٤٦ آیة.

دین وملت وعلم یولنده صرف ایته‌لر ایدی، قیامتگه قدر اثری قالا طورغان زور زور صدقهٔ جاریه‌لر قالدروب کیتدیلر.

محترم پیغمبرلردن عبرتله‌نه‌یك. آنلرده بیت اوز کسبلری برله ترکلك قیلدیلر. بوتوقتاوسز عالم اویرتدیلر مین پیغمبر دیب طورمادیلر. مونه بو محترم ذاتلر سوزلاری برله‌ده، اشلری برله‌ده بزگه نمونهٔ امتثاللردر. بو حقده آلار بتون خلقغه نمونه بولدیلر. باراق اشلری خلقنی یاقترتوده بولدی. محترم جماعت! بز بو حقده کمچیلك قیلامز عالمگه وآنگا یاردمگه توبەن قاریمز. بوناچارعادتمزنی قالدرایق ایندی...!

محترم دولت ایه‌لری بایلرمز!

بایلقلریگزنك قدرینی بلـگز، اورننه صرف ایتگز. بایلقلرگز برله غرورلانماگز حقنی ادا قیلـگز حقنی ادا قیلنماغان بایلقده شاداق یوقدر. عـاقبت بر اوکنچدر. ملتمزنك ایك محتاج بولغان ویاردمگه صوصاغان اورنلری مكتب مدرسه‌لرمزدر. مكتب مدرسه‌لرمزگه ومسجدلرمز فائده‌سنه صرف ایتارگه غیرت ایتگز. زکاتلریگزنك ایك اورنلی بیرلری مكتب مدرسه‌لرمزدر. وآنده‌غی شاکرد واوقتوچیلرمز بولوویغی اونتماگز. عالمسز نادان قومنك آزاغی هلاکت وندامتدر. شول هـلاکتدن قوتقارا طورغـان یول برگنه‌در. علماءمزنك اجتهادی بایلرمزنك همتلری عواملرمزنك اخلاص وطرشلغیدر.

اصحاب کرام وآناردن صونك دنیاده همت برله طوروب کیتکان اسلام بابالرمزدن عبرتله‌نه‌یك، آنلرنك بو کونگه قدر اسلام ملتی قاشنده بو قدر بیوك شرف وعزت برله یشه‌ب کیلمکلری زینتلی ویالتراوقلی طورمشلرنده یورت وییرلرنده، کییم صالملرنده بولمی بلـکه ملتمزگه قارشی چیکسز زور یاردملری، دین وملتمز اوچون طرشوارندندر. تون کون طرشدیـلر ماتلرنیده ذره قدر اونتمادیلر. طورا طورغان اورنلرنده‌غی شهر وقریـه‌لرده میلیـونلرچه وقفلر وصدقهٔ جاریه‌لر قالدردیلر. مكتب مدرسه ومسجدلرینی کتبخانه‌لرینی معمور ایتدیلر. مونه شرف ومه‌نگگی اونوتدرمی طورغان فضیلتلری شولاردر. مونه سزده اونوتماگز اوز وظیفه‌گزنی شرف وفضلت برله مه‌نگیگه تاریخده گوزەل اسمگز قالسون دیسه‌گز، ملت، ودینمزنك حاجت اورنلرینه مال ودولتـگزدن بر حصه چغارگز...!

بو قدر اسلام خلقی کوب ولایتلرده بو قدر آراگزده زور بایلرگز بار اورنه منتظم یتیمخانه‌لرگز، دارالعاجزینلرگز بولورغه کیرەك ایدی. زور، زور کتبخانه‌لرگز بولورغه تییش ایدی. حالبوکه بولر یوق بولو برله برابر کچکنه‌گنه مكتبلرگزنیده تربیه‌دن عاجز ذاتلر، تأسف که قارشی بزده‌در. بو کلشسز حالنی بتورگه لازمدر....

ای فقیرلر! اللهنىڭ تقدیری ایله سز فقیرلك حالغه دوچار بولغانسز ایكان، فقیر بولووڭزغه خورلانماڭز، خفالانماڭز فقیرلرنىڭ درجه‌لری بويوك بولوويني اونوتماڭز. قیامتدا حسابڭز یینگل دوجه‌ڭز بويوك بولاچقدر. بناءً علیه فقیرلكڭز دن برەوگه‌ده شكایت قیلماڭز. فقیرلك خورلق توگلدر. دیمز فقیر بولورغه قوشمی هنر وكسب ایته‌رگه بویوراددر. فقیر بولوغه یول یوقدر. ایندی برەولر طرشبده طوغری كیلمی بو حالگه توشه قالسه صبر ایتو لازمدر. یوز صووڭزنی توكوب برەولرگه صورارغه باروب یورمه‌ڭز. رسول اكرم: برەو صوراودن بر ایشك آچسه، الله آڭا فقیرلكدن یتمش ایشك آچار دیمشدر. ایمدی برەولر یوز صوويني توكوب صوراب كیلسه، سز مال ایيه‌لری آنی رنجتمه‌ڭز حوصیله بو كوڭگی خیرلی كونلرده یاردمده بولوڭز.

محترم عسكر افندیلر! سز بوكون اوزڭزنىڭ مسجد وعبادتخانه‌ڭز حضورینه اخلاص و كوڭلڭزده تاشیغان محبت برله حاضر بولدڭز جناب الله سزگه سلامتلك بیروب، سلامت یوروب قایتوغه نصیب ئه‌یله‌یه....

بلڭز، كه عسكرلك وظیفه‌سی بويوكدر. سز شول بويوك وظیفه‌نی ادا قیلماقغه بزنىڭ ملتمز طرفندن صایلانمش بەش قهرمانلرسز. وطن ومسلمانلرنىڭ عزت، ناموس وشوكتنی صاقلامق سزگه یوكلەنمش در. آرتڭزده میلیونلرچه‌دن قارنداشلرڭز سزنىڭ برله ماقتانادر. ملتەمزنىڭ یوز آفاق وآبرویغه وشرفغه سبب، سز سڭز. ملتەمزنىڭ شرف وناموسنی سز صاقلایسز بناءً علیه سز بر وقتده خفالانماڭز، سز اوز فائده‌ڭز اوچون یورمیسز، بلكه وطن، ملت، اوچون یوریسز بناءً علیه سزنىڭ اسملرڭز عمرگه اونوتلماس، عمرگه سزنی ایزگولك برله وطنداشلرڭز هم دینداشلرڭزده ذكر ایته‌رلر. طنچلق، راحتلكده بولڭز، كوڭلڭزنی بورچماڭز. توفیق واستقامتدن آیرلماڭز بر برڭزگه ظلم، جبر وخیانتدن صاقلانڭز. تورلی شهر واوللردن جییلغانسز. سزده بیك زور عیب شول ایدی، كه آوللرڭزده بالالرنی اوقتولرڭز بیك ناچار ایدی. مونه حاضرگنه بويوك دنیا مدرسه‌سنده اوقدڭز، كوردڭز، كه دنیاده اوقغان تربیه‌لی خلقغه یەشی ایكان. نادان تربیه‌سز خلقغه دنیا تاردر. مونه شونده‌ی عبرتلی قاراشڭزنی آلوب قایتڭز. نادان قالغان ایر وقز بالالرڭزنی اوقتورغه كوڭلڭزنی بركتوب قایتڭز. شول نیت سزنی هر بر آوورلقلردن قوتقارور. جناب الله سزگه توفیق واستقامت بیروب سلامتلك برله تكرار بو مبارك عیدلرنی وطنلرڭزغه قایتوب كوررگه نصیب ئه‌یله‌سون. آمین.

محترم یه‌شلرمز! صاف چه‌چه‌ك كبك عزیز وقتلرڭزنی بوشقه اوتكارمه‌ڭز.

بلکه دین وملتمزگه فائده‌لی علوم برله نفسلرگزنی بیزه‌گنز ملتمز سزدن کوب نه‌رسه‌لر کوته. کیله‌چك ملتمزنك آغالری بولاچقگزنی اونوتماگز. دین وملتگزگه حقارت کوزی برله قاراماگز بلکه الوغ بر احترام برله قاراگز. یه‌شلك هوسی وقزولق برله الوغلرغه ضررلی تل اوزاتماگز. اوتکان زمانده‌یاراغان نه‌رسه‌لرنك بیك کوبسی زمان اوزگارو برله اوزگاره بارغاننه کوره، بلکه الوغلرنك سزگه کوره بیك اوك کیلشوب بیتمه‌کان اورنلری‌ده بولور. سز هنوزده آنلرنی احترام ایتگز. سزده بر زمان قارتایوب اوزگزدن یه‌ش بولغانلر طرفندن شوندی‌حالگه توشووگزنی اونوتماگز. توفیق، استقامتگزدن آیرلماگز. آتا ـ آنالرگزنی احترام ایتگز. بر برگزگه شفقتلی بولگز. ملتمزنك کیله‌چکده یه‌نه‌ده، بختلیره‌ك ایتوب یه‌شه‌ته‌طورغان قیمتلی‌کشیلر بولوب، ملت آغالری بولوب ییتشرگه‌غیرت ایتگز.... !

محترم مسلمانلر، اهل وعیالگز برله گوزه‌ل کیچنگز آنلرنی گوزه‌ل تربیه ایتگز. قرآن کریمه: یاایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا وقودها الناس والحجاره.[*] دیه‌در. خاتونلرگز برله‌گورکام معامله‌ده بولگز نفقه وکسوه‌لرینی یتشدروب طورگز. بغیر حق آنلرنی رنجته‌گز، صوقماگز، سوکه‌گز تییشسزگه آیروب ییبه‌رمه‌گز. . ...!

بو ده طورورغه ممکن توکل ایکان مهر ونفقه‌لرندن محروم ایتوب خور قیلوب آیرلشماگز. شریعتمزده آیرو دیگان نه‌رسه بولسه‌ده، ایك آفتق برچیکن گنه بولورغه تییشدر. بالالرگزنك سعادتی کیله‌چکن کشی توسلی بولوب اوسولری خاتونلرگز برله گوزه‌ل یه‌شه‌وگه قاراب بولاچقدر. شونی اونوتماگز. اوزگزنك هر قایوسنی تربیه ایتوب اوسدروچیلر شولر ایدکنی خاطرگزدن چقارماگز.

ای مسلمانلر، آتا آناگزنی الوغلاگز آنلرغه اف دییب ده ئه‌یتمه‌گز. دائما آنلرنی شادلاندروب طورگز. وفات بولسه‌لر، قبرلرینه باروب تز چوکوب دعا اوقوب روحلرینی شادلاندرگز. قارنده‌شلکدن کیسمه‌گز. خصوصیله فقیر قارنده‌شلرگزنك کوکللرینی تابارغه غیرت ایتگز، آنلرنی رنجته‌گز.

کورشیلرگز تله‌سه نینده‌ی بر ملتدن بولسه‌ده، آنلر برله گوزه‌ل طورگز. کورشیلك حقینك الوغ بولووینی اونوتماگز.

اوزگز آننك حمایه‌سنده یه‌شه‌گان حکومتگزگه اطاعتلی بولگز وطنگزنك قدر و حرمتنی بلگز بره‌ونیده تل و قولگز برله رنجته‌گز.

ای مسلمانلر، اوزگزنك بو عالمگه مسلمان بولوب کیلوگزگه شادلانگز، دینگزنك قدرینی بلگز. طاعت عبادتده بولنوب هر تورلی واقلقلردن: یالغانچیلق، مسکرات اچو، زنا قیلو، اوغرلاو، یالغانغه شهادت بیرو، بر برگزگه ظلم

---

١) سورة التحریم ٦ آیة.

وخیانت ایتو، بربرگزگه حسد قیلو، منافقلق قیلو، غیبت، افترا بهتان ایتو، آتا آناڭزنی رنجتو، نماز روزه قالدرو کبك گناهلردن صاقلانگز.....!

مسلمانلر دینلرنده ثابت چاقلرنده بوتون جهانغه علم تاراتالر ایدی. مدنیت و دولتنڭ باشلقلری ایدیلر. دینلرنده یالقاولق، غفلت ایته باشلاغاچقنه بو خورلقلرغه توشه باشلادیلر. شونی توشنگز.....!

ای مسلمانلر! بو دنیاده هر قایوڭزنڭ عمرلری آز بولسه‌ده، ملتمز و خلقمزنڭ عمری اوزوندر. شونی اونوتماڭز. گوزه‌ل اشلر قالدررغه غیرت ایتگز. هر قایومز یالغز باشمز اولاره‌ق تار قبرلرگه کروومزنی اونوتماڭز. غراصات بیلانئه جییلوب هر بر عمل و حرکتمزدن حساب بیره‌چکمزنی ایسگزده طوتگز.

عمر و وقتلرمز غایت قیمتلیدر، ئه‌رمگه اوتکه‌زمه‌گز هر بر بوش اوتکان وقتلرمز دنیا و آخرت اوکنچیدر جماعت!

ومن یعص الله ورسوله ویتعد حدوده یدخله نارا خالدا فیها وله عذاب مهین (١) کبی قورقنچلی و عیدلرگه اوچرامی بلکه و من یطع الله والرسول فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین وحسن اولئك رفیقا. (٢) آیتنه‌کی مطیعلرزمره‌سندن بولورغه غیرت و اجتهاد ایته‌یك، اللهنڭ رحمتندن امید کیسمه‌یك. الله قرآن کریمنه قل یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لاتقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا، انه هو الغفور الرحیم (٣) دیه بویورادر.... معنیلری الخ.... مونه شولارنی اسه‌زه آلیب چن چندان اللهغه قایتایق... الله هر قایومزه رحمت ایلیه....

دعأ:

ای آفندیلر! بو مبارك مجلسمزده قیلغان دعالرمز مقبول بولونده شبهه یوقدر. دورت بش ملك قدر جیولغان، سز مؤمنلرنڭ نچکارکان قلبلرندان طاشوب چققان آمین دیکان اخلاصلو یالوارولرنگز عرش الهیکه اولاشوونده شك یوقدر.

شوڭا کوره مین عاجز بر دعأ اوقیمن سزلر آمین دیه قارشو آلرسزلر.

استعین بالله اول خالق لایزال معبود برکمال جناب رب العالمین حضرتی، بو عید مبارك حرمتیچون جمله‌مزنڭ معیشة وکون کورولرمزنی ینگل وتوزك ایله‌کای ایدی؟... آمین...! جمله‌مزنڭ مع القصور قیلدقمز عمل وعبادةلرمزنی خصوصیله رمضان روزه‌لرمزنی اوز فضلیله قبول ایدرك جمله گناهلرمز وکمچیلکلرمزنی عفو ایله‌کای

---

١) سورة النساء ١٤ آیة ٢) سورة النساء ٢٩ آیة ٣) سورة الزمر ٣نچی آیة.

ایدی آمین. حاکم ویول باشچیلر.زغه جناب‌الله انصاف وعدالت بیرب جمله.زه: فقیر وفقرا.زه یتیم ویتمه‌لر.زه فئده‌لو عمل وتدبیرلر میسر ایله‌کای ایدی، آمین.

فقیر وعاجزه‌لر.زه ضعیف یتیملر.زه جناب الله بوکونلر حرمتنه صبراق ویرب هر تورلو یوللر بوله حاللرینی اصلاح ایله‌کای ایدی: آمین. بایلر.زه الله انصاف ویرب خیرلو کسبلر وبرکاة ویرب ماللرینی دین وملتمز یولنه صرف ایته‌رلك همت وغیرة نصیب ایله‌کای ایدی آمین!

یه‌ش اوسمر طالبلر.زه جناب الله همة وثبات توفیق واستقامت ویرب علوم نافعه میسر ایله‌کای ایدی! آمین!

یه‌شادقمز شهر وقریه‌لرنی هر تورلو آفت بلا وقضادان امین ایله‌کای ایدی آمین. هر تورلو آچلق وبا وطاعون وباشقه هر تورلو آغرتولردان امین ایله‌کای ایدی.

آتا آنالر.ز ابی بابالرمز وبیر بوله‌یکسان بولمش جمله دین قرنده‌شلر.زنك کناهلرین عفو ایتب سلامت بولغانلارمزغه خیرلو عمر وشادلقلی معیشتلر نصیب ایله‌کای ایدی.

بو مجلسمزنی مجلس رحمت وباعث مغفرة ایده‌رك هر قایو.زنك کوکللر.زده بولغان ایذکو مرادلرمزغه ایرشوکه وسیله ایله‌کای ایدی.

وبو کبك مبارك عبادة مجلسلزینی تکرار وتکرار کوررکه مولی هر قایو.زه میسر ایله‌کای ایدی.

جناب‌الله هر قایوم.زنك ایمان واعتقادلر.زنی یولداش ایتب توفیق واستقامت بوله بشارکه نصیب ایله‌کای ایدی.

آزاق سوزلر.زنی اشهدان لا اله الا الله‌واشهدان محمدا عبده ورسوله کلمهٔ طیبهٔ مبارك سیله ختم ایتب ابدی رحمتنه واصل ایله‌کای ایدی آمین.

موندان صونك امام منبردان توشب قرآن اوقیب دعا ایتار آیاق اوزره تورب عید فطر تمام بولدی جمله‌نکزی بو مبارك عید بوله تبریك ایتمن ویه مجلسنی تمام ایتار.

عید قربان قسمی.

١٩١٦ سنه سنتابر ٢٤ نده واقع اولمش عید شریف اضحی ده ایراد ایتدکمز خطبه ووعظنک خلاصه سی.

الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر الله اکبر ولله الحمد. الحمد لله الذی جعل الکعبة قبلة للانام وفضل یوم الاضحیة علی سائر الایام وجعله عید الجمیع اهل الاسلام. الله اکبر الله اکبر الخ...

سبحان خالق النفوس والانفاس وکاشف الهموم والغموم والوسواس الذی جعل الکعبة البیت الحرام قیاما للناس. الله اکبر الله اکبر الخ ...... احمده سبحانه وتعالی واشکره واتوب الیه من جمیع الذنوب والاثام. اشهد ان لا اله الا الله الذی فضل دیننا علی سائر ادیان الناس. واشهد ان محمداً عبده ورسوله المبعوث الکافة الناس

اللهم صل وسلم وبارک علیه وعلی آله واصحابه اجمعین سیما علی الصدیق والفاروق وذی النورین والمرتضی الذین فضلهم الله علی الناس. اما بعد فیا عباد الله اعلموا ان یومکم هذا یوم العید والتکبیر والتسبیح والتحمید. فعظموا هذا الیوم بالتوبة والاحسان والانعام وذکر الله والتوحید.

وان الله اوجب علی اغنیاکم الاضحیة انفاقا للفقراء بقوله وانحر وامر خلیله بذبح ولده الاشهر قال النبی صلی الله علیه وسلم عظموا ضحایاکم فانها علی الصراط مطایاکم. اعوذ بالله من الشیطان الرجیم انا اعطیناک الکوثر فصل لربک وانحر ان شانئک هو الابتر رحم الله لی ولکم ولسائر المسلمین اجمعین انه هو الغفور الرحیم

خطبهٔ ثانیه معروفدر.

قصقه چه عید فطر خطبه سنه موافق بر خطبه ایراد ایدرک خطیب اما بعد دیه وعظنه شروع ایتدر. اما بعد فیا عباد الله! قال النبی صلی الله علیه وسلم: من صلی العید ونحر یقول الله یا عبدی قد رضیت واعطیت لک فی الجنة مالا عین رائت ولا اذن سمعت، ومن قدر ولم ینحر فلیس منا. معنی سی: بر وار عید شریف نمازینی ادا قیلوبده قربان چالسه الله تبارک وتعالی اول بنده گه ایتورکه: ای منم قلم! سندان مین راضیمن قولاق اشتمگان کوزلر کورمگان یعنی دنیاده مثلی بولمغان بیوک اجرلرنی مین سیکا جنتده بیردیم. کمده کم قادر بولوبده بو واجبنی ادا قیلمازسه اول من بزم امة زدن توگلدر دیمک، بولا.

کوره سز محترم مسلمانلر عید شریف نمازنی اوقوبده بوکون خدا طرفندن قوشلمش بو گوزه ل صدقه نی یرینه یتکرسه گز سزه چیکسز اجر وثواب ویرله چکدر. یرینه یتکرمه سه گز ارکنچدر. شونکا کوره بوگوزه ل عبادتنی ادا قیلورغه بوکون غیرة ایته سز جماعت! قرآن کریمه الله تعالی انا اعطیناک الکوثر. فصل لربک وانحر،

دیه بیورەدر. بو آیت کریمەدن کورنەکە: بو عبادت بزلره اللەنڭ ویردکی چیکسز بیوك نعمتلرینڭ بر شکرانەسیدر.

اللەنڭ سزه ویردکی نعمتلدن سلامت بدننڭ شکرانەسی نماز بولسه مالل‌رڭزنڭ بو کونگی شکرانەسی قرباندر.

شوڭا کورەده غفلت ایتمیك جماعت! اللەنڭ امرینه بوی ـ صونارق بو مبارك عبادتلرینی یرینه یتکریك! دیمك بو کوننڭ ایڭ زور عملندن قرباندر. قربان مالل‌رڭزنڭ ایڭ صاف و پاك بولغانندن بولسون. آیاقلی مال‌ڭزنڭ تماما سلامت بولغانندن بولسون. قوی بولسه بر یەشلی صغر بولسه ۲ یەشی تولغان بولو لازمدر. صوقر ـ آقصاق، قویرقسز وآرتق یاتق مال‌ڭزنی چالماڭز.

بر کشیدن بر قوی یاخود کجه، یدی کشیدن حساب ایتوب بر صغر یاخود دوه چالورسز.....

قربانڭ وقتی عید نمازندن صوڭ ایام تشریقڭ اوچنچی کوننه قدردر. شول اوچ کونده چالمق درستدر.

موندن صوڭ قرباندن کیتمەس جماعت! شونی اونوتمایەسز. قربان مالل‌رڭزنڭ زکات کبك بر صدقەسیدر. الله تعالی مونی سزه واجب قیلدی. تیرەڭزدەگی فقیر، مسکین، یتیمل‌رڭزه یاردم اوچون قربانلرڭزنڭ ایتندن اقل اوچدن برسینی شولارغه خصوصیله یاقین قرنداشلرڭزه صرف ایتەسز. بایلرنی ودوستلرڭزنی بوندن آشاتمق وقوناق قیلمقده درستدر. صبی بالالرڭزنڭ مالری بولسه یعنی آنلرده بای بولسه آنلردنده قربان تیوش بولوینی ایسکزدن چغارماڭز جماعت!

شونی بلڭزکه افندیلر! بو کونده یر یوزندەگی اهل ایمان بو عبادتنی اداء قیلوب جمله فقیر ومسکینلرینی شادلاندردیلر. سزلرده شول یوز میلیونلرچه مسلمانلر زمرەسندنسز! سزلرده شول قرنداشلرڭزدن آیرلمایەسز تانیکه قیامت کوننده برکەبرکه الله حضورینه آق یوز صاف قلب برله حاضر بولورسز! بو کونده یر یوزی جمله مسلمانلری شاد اولارق بربرسینه احسان وانعام ایتوکه آشقدیلر. بای وفقیر، اولوغ وکچوك، بیوك وتوبەن آدملر بر تیگز اولارق بو کوننڭ شادلغنی کورەلر. بو کون بتون اهل ایمان کوڭللرندەگی ایمان حسی برله نچکەروب اوتکان کناهلرندن اوکنب صافلانب پاکلەنب قالدیلر. اینکو کوڭل اینکو نیت برله قوو الالاندیلر. بو کون یوزمڭلرچه اهل ایمان، اسلاملرڭ دینی مرکزی بولغان کعبة الله تیرەسنه اجتماع ایدرەك قلبلرندەگی تلاك وحاجەلرینی اخلاص ومحبتلرینی اظهار ایتدیلر. دینی محبتلرندن تاشب چقمش تکبیر وتهلیل آوازلریله عرش الهینی یاڭغراتدیلر. بو کون یر یوزندەگی هر بر مسجد حضورنده مسلمانلر

احترام ایله عید شریف مبارك نمازینی اداء ایدرك چیکسز بیوك اجر وثوابلره ایرشدیلار!

بو کون الله اکبر طاوشلری بتون عالم طبیعتنی قابلادی هر بر نرسه‌ده روحانیت وقدسیت غلبه ایدرك عظمة وقدرت الهیه بو توبه‌ن عالم طبیعتگه‌ده عکس ایتدی. . . . . . . !

بوکون جمله اهل ایمان اوزلرندن اوّل بولوب کیچمش مؤمنلرنك قبرلارینی زیارت ایدرك آخر کونلارینی وقبر دهشتلرینی ایسارینه توشروب آزده بولسه دنیانك عاقبتی قایه بارەچقنی توشنب عبرتلەندیلر. بوکون جمله مؤمنلر قولندان کیلگان قدر اینگو عملرده بولورغه غیرت ایتدیلار.

شوڭا کوره‌ده ای مسلمانلر جماعتی! سزلر بو کونگه ایرشوگز برله بختلیسز! بو کوننی کورو برله مسعودسز! بو کونده سلامت بولوگز برله سزلر غایت درجەده بیوك وزور فرصتده‌سز! سزلرنك آرقاداشلرگزدن اینڈی بیك کوبسی قایسی میدان محاربه‌ده - قایسی مونده بولغانی حالده سزدان عمرلك‌که آیرلدیلار. آخرة یورتنه سفر ایتدیلر. اوتکان یلده‌غی عیدلرده شادلانه‌، شادلانه بو مبارك عبادت مجلسنده بولغانلرگزدن بایتاغگز بوکون یوقلر - توفراق آستنده‌لر جماعت! اوزاقده اوتکارمی بزلرده بو مجلسلرده حاضر جماعت آنلر بارغان اورنغه بارەچغمزنی اونوتمایق.

فقط شونی توشینگزکه: بزلر هر قایومز شویله بولساقده ملتمز منگلولکدر. قیامت‌گه قدر ملتمز یەشایەچکدر.

مونه شول عمومی و اجتماعی ملی حیاتمز بتمای توگانمه‌ی دوام ایدەچکدر. بناء علیه بز مسلمانلرنك برنچی وظیفه لرندن شول گوزەل حیاتمز ایچون یەشەونی اوزمزه ادیال ومقصد ایتودر. بزلر هر قایومزنك ایلك زور بورچمز جماعت شوندەدر. بزلرامتنك امة مجتمعه‌بولوب یەشەوینی اوزمزگه بورچ ایتب آلمغانده اشلرمزنك گوزل بولمایەچغی طبیعی‌در. امة بولوب یەشەو همده گوزەل بر امتنك فائده‌لو اعضاسی بولوب یەشەو اوچون بزم اوستمزه زور ایکی تورلی وظیفه یوکلەنەدر. بـرسی اوز اوستمزه فرض بولغان اوزمز ایچون کیرەکلی بولغان عملرنی یرینه یتکرودر. ایکنچی ایسه جماعت و امة گه کیرەکلو بولغان عملنی ییرینه یتکرودر. مونه شول ایکی وظیفەنی گوزەل ادا قیلساق هـم اوزمز هم ملتمز بختلی بولاچقدر. مونه مین عاجز بو ساعت غایت قصقەلق برله گنه وظیفه‌لرمز حقنده برنیچەگنه سوز ایتب مجلسنی تمام ایدرمز جماعت!

(مین اوشانەدن کە: انشاء الله سزلـر یلنه برگنه مرتبه کیلـگان بـو مبارك

مجلسده فقیرگه مساعده ویرورمزطتکلارغه یالقمازسز دیده. عفو ایتهسز مین برنیچه سوز ایتمای قالورغه وجدانم مساعده قیلمایدر. چونکه یالده برگنه کره بو مقام عالیقی زیارت ایتوچیلارگز شهبهسز مونده کوبدر.) افندیلر! الله‌تبار وتعالی قرآنده بیوره‌در.

(سورهٔ آل عمرانده ۱۱۰ آیتده): کنتم خیر امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر . . . . . . دیه معنی‌سی الخ کورنه که جماعت ییر بوزینه ملک‌لرچه یللردن بیرلو کیاب کچمش امةلرنك ایك بیوگی، وایك ایزگوسی واخرگیسی شبهه یوق که محمد عمنك امتیدر. بو امت شو قدر مقدس بر امت‌در که بو امت کبك بر امةده کیلمامش هم کیلمه‌یه‌چك. بو امت‌نك خیر وایزگو بولوی هر قایوسی دینلری واخلاق حسنه‌لری سایه‌سنده‌در. یوقسه عرب، تورك، تاتار، فارسی بولولری بوله تو گلدر. بو امت‌نك گوزل بر امت بولوی حقیقت تاریخیه ایله ثابت بر امردر. بیك آز بر عصرده فوق العاده یلدریم تیزلیکله بو دین مبین اسلام شرق وغرب گه تارالدی. بتون جهان یوزینه نوریتی ساچدی. میلیونلرچه بختسزلك، وحشة، جهالة، غفلة، انسانیت سزلکده ایزلگان قوملرنی دنیانك برنچی مدنی قوملری زمره‌سنه کرتدی. بونلار آراسنده دین اخلاق، علم، معرفت، مدنیت حقیقیه، اجتهاد ثبات، غیرت، متانت، بربرسنه شفقت مرحمت، حسابسز بایلقلار، ملی دینی مؤسسه‌لر میدان آلدی. آدملرنك فکرینه کیلمه‌گان عجیب اشلرنی بالفعل میدانه قویدیلر. آرالرندن هر تورلی بوزقلقلر، یالقاولق، غفلت، فقیرلك‌لر کبی یارامازفعللر تمام کوتەرلدی. هر برمؤمن شوشیلدی منتظم بر امت وملت‌نك فائده‌لو بر اعضاسی بولوب اوریلدی.

امتنی یه‌شه‌تو اوچون کیره‌کلی هر بر وظیفه، تقسیم الاعمال قاعده‌سنچه بولندی. هر بر فرد امت اوز اشلرنده گنه بولندیلر. بزده‌گی کبك هر قایوسی هم سیاسی هم عالم، هم مفتش هم قاضی هم‌ده کماز بولمادیلر. عوام عوام اورننده خواصی اوز اشلرنده‌لر ایدی. بو گوزل حال برنیچه یوزلرچه یللر دوام ایتدی فقط تأسف که شیطانلق، حسدکبرکبك، آدمدن اشلاوچی انسانیت دشمانلری بونلر آراسینه کروب اوز فعلنی ییرینه یتکررگه توتنب بو کونگی تأسفلی فاجعه‌لی حالمز میدانغه کیلدی...!

ایندی محترم مسلمانلر! بلنگز که قولگزده قرآن کریم بار. ذره قدرده اوزگارماگان هم شریعت محمدیه بار سزلرده مؤمنلرسز، سزلرده اوتکان شرکتلو وعزتلو بر بیوك ملت‌نك بالالریسز! سزلرده لازم بر وظیفه‌در که! دینگز قرشی‌ان امرلرنی ییرنه یتکرب صاف وچن مؤمنلر بولورغه غیرت قیلماق، اجتهاد

ایتمك. مونك اوچون هر قایومز، جماعت اولا ایمان واعتقادلارمزنی توزاتەیك
اللەنك برلك وبارلغنی انبیاء عظامنك کاتردکی دینلرنك حق بولوینی ملائکه
وآخرة کونینك حق بولوینی وهر برا شنك اللەنك تقدیریله‌کنه اشلەنه ایکنی
کونکلمزکه برکتیك...!

اوز اوستمزه لازم وفرض، بزلرنی هر بر تورلی بوزقاقلردن صاقلای
تورغان بش وقت نمازلرمزنی وقتارنده ادا قیلایق. جمعه وعیدلر نمازلرمزده
حاضر اولارەق دنیا وآخرتمزه فائدەلو سوزلرنی اشتورکه غیرت قیلایق! بونارنی
اداء قیلغانلار خدانك ایلی یاقن بندەلرندن بولاچغنی اونوتمایق انّ الصلوة تنهی
عن الفحشاء والمنکر ولذکر الله اکبر آیت کریمەسنی اسمزه توشرەیك. یته بو
عبادتمز برله خدانك بزلره چیکسز زور نعمتندن تن سلامت لیکینك شکرانەسن
بیریتەیتکریك.!

یانه بر کنه مرتبه کیله تورغان مبارك رمضان روزەسنی اداء ایتایك! روزه
قالدرو قدر احمقلق یوقدر روزه قالدرو قدر جبنلك یوقدر. یانه برکنه آی
کیله تورغان بو مبارك عبادتنی قالدرساق قیامتنك اوزون واسسی کونلرنده
الله حضورینه نه یوزمز برله بارومز جماعت! یاایها الذین آمنوا کتبت علیکم
الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقول ایاما معدودات .... سورة
بقرەده. آیت ١٨٣ نچی کریمەسنی اسمزه توشرەیك. بایلرمز بوللرامین وقتلردەعمرنده بر
کره‌کنه فرض بولغان حج عبارت مزیده اداء ایدرکه غیرت قیلایق بوعمل فرض
برعملدر. مونی قالدرمق اسلامنك بر باغانا وترەکنی یمرو دیماکدر.

ولله علی الناس حج البیت من استطاع الیه[1] سبیلا الخ. بوکون جماعت!
کعبةالله طرفنده کوکارنی یاڭراتەچق قدر کوب الله اکبر صداء لرینه کوزڭز
برله کورب قولاغلارڭز برله اشدرکه غیرت وقصد قیلب ونیت قیلوب قویکز. جناب
الله هر قایومزه بو مبارك اسلامنك قویاشندن ایلك برنچی نوری توشکاه وپیغمبر-
مزنك قبرلری ومبارك آیاق باصقان اورنلرینی، و رسول اکرمنك عبادت
قیلغان اورنلرینی کوزمز برله کوروشرفنه ایرشنمون ایدی.؟ صکره خلقمزنك
منتظم معیشتی همه اوقو اوقتو اشلەرمزنك ایلی بیوك یاردمچیسی، فقیر فقراء
مزنکده کشی بولوب یەشەوینه ایلی زور سببلردن بولغان زکوتارمزنی شرعتمز
قوشقان روشچه اورنلرینه صرف ایتەرکه طرشایق جماعت!

اللەنك بو فرضنی بزکه مشروع ایتوونندن مقصدی: قران کریمدەکی کو-
سترلمش ایلی محتاج اوزنلرمزدن یدی تورلی اورننی تاءمین قیلمقدر.
مالسز تورو ممکن توکل بر عصرده یەشەیمز جماعت. بر یوزندەکی بارچه

١) آل عمران ٩٧ آیة.

آدملرنینگ بو قدر زور فدا کاراق ایله طرشولرینی قاراماق یارده مال آرتلدن ایدکن اونوتماغز.!

شرعمزده کسب وحرکت قیلماق فرضلرنینگ الوغسندندر بو حقده آیات واحادیث کریمه غایت کوبدر که مین ایندی آنی تفصیلا جملرده ذکر ایتمش ایدم بو اورنده باری شونیغنه ایتمن که: رسول اکرم کندسی واصحاب کرام حضرتلری هر قایوسی دیورلک کسب ایتوب تابیب اوزلرینی تربیه ایتدیلر. آرالرنه زور، زور میلیونیرلر ظاهر بولدی.

آنلردن صونگ زمانلرده اسلام عالمی بوحقده باشقه‌لردن آلده بولوب کیلدیلر. مونه جماعت بزلرگه شول عبرتلر یتسه کیرک بزلرنینگ وظیفه‌لرمزنینگ برسی بو حقده غیرت واجتهاد قیلماقدر. صونگره حلال کوچمز برله تاپقمزنینگ اقل قرقدان برسنی گنه بولسه‌ده دین وملتمز یولنه صرف ایدرگه تیوشمز. اصحاب کرام محتاج وکیره‌ک وقتلرده توکل قرقدن برسی حتی بتون مال ودولتلرینی صرف ایتوب یبرولری ـ تاریخ برله ثابت برحقیقتدر.

شول سببلی آنلر دین مبین اسلامنی بتون جهان یوزینه تاراتورغه موفق بولدیلر.

تکرار ایتمن که: محترم بایلرمز بو گوزل اشنی هر وقت میدانه قویوغه غیرت ایدگز حلال مال تابوگزده کیره‌ک اورنلره صرف ایدگز. اوزگزدن صونگ عملگز بتار مگر شوندی گوزل اشلرگز عمرلک اوزگزه فایده‌سی تیه‌چک صدقه جاریه‌گز بولوب قالورلر.

خصوصیله اوقو اوقتو یورتلرینی هر وقت معمور توتگز ماللرگزی کیره‌کسز ولزومسز اورنلره صرف ایتوب اسراف قیلماغز اسراف ایتلمش مال عمرلک بر اوکنچدر جماعت! ان الله لا یحب المسرفین. بزلر ایندی بیک زور دولتلرمزنی یوق اورنلره صرف ایتب قولمزدان اچقندردق ایسا بسز حسابسز دولتلرمزدان یازدق.

بابالرمز بوکونه قدر میلیونلرچه واردات بیره تورغان وقفلر قالدرغانی حالده بزلر توکل آنلر کبک بولوبلکه آنلرنینگ قالدردقی دولتلرنی محو ایتمرگه سببلر ایتدک......!

بو فاجعه‌لر هر قایوسی نادانلق بلالریدر. علمسز یشه‌رگه ممکن بولمغان بر عصرده مز شونگا کورده بایلرنینگ یاردمی علمانینگ اجتهادی عوام مزنینگ اخلاصی سایه‌سنده‌گنه یشه‌رمز جماعت شونی بلگز.! ای فقیرلک که دوشکان قرنداشلر! روحگزنی توشرمه‌گز فقیرلک خورلق توکل. فقیر بولدق دیه بروگه شکایت قیلماغز

ایتدکـگز حقیقتنی ایندی بالالرگزه تکرارلاماڭز، یعنی اوزڭز نه قدر اوقوماوڭ ضرر کوروڭزنی بلدڭز بالالرڭزده شونی کورمه‌سونلر ایدی جماعت!

بوکونگی آغرلق وفقیرلك، وجایسزلق لومزتارالوب بتومزنادانلق دن ایدی بالاوقته تربیهٔ مستقیمه کورمگانلکدن ایدی بالالرمزنی ایندی شولای ایتمه‌سکه غیرت ایده‌ام..!

شرعمز علم وتربیه‌نی ایڭ زور عبادتلردن صانی. بر مرتبه درس اوقوب اوتورولر چه عبادتلردن آرتق بولوینی اثبات ایته شونی اونوتمایق جماعت! اشك باشیه اورته‌سیده آخریده علمدر باشقه بر نرسه‌ده توگل!

شوڭا کوره‌ده شرعمز بو حقده غایت درجه‌ده بیوك اجتهاد برله بیوره‌در. کوچ ومالل‌رمزی بو اورنده‌ن قزغانماسقه قوشه‌در.

ای محترم مسلمانلر! آتا آنالرڭزنی احترام ایدڭز آنلرنڭ خاطرلرنی صندرماڭز تورك بولسه‌لر. آنلرنی گوزه‌ل تربیه ایدڭز! وفات بولسه‌لر قبرلرینی زیارت ایدڭز، روحلرینی شادلاندرغز. بلڭزکه آنلرده سزنڭ کبك بر بالالر ایدی. بو کون سزه آتا آنا بولدیلر. سزلرده عمرڭز بولسه شولار کبك بو بیوك وظیفه‌نی یوکلارسز. شول وقتده آتا آنالق وظیفه‌سی نه قدر بیوك بولوینی توشنورسز بالالرڭزدن اوزڭزی احترام ایتدررگه همت ایدڭز. آنلرنڭ درجه‌لری خصوصا سزنڭ منڭلرچه زحمتلرڭزی کوتارگان آنالرڭزنڭ حقی غایت درجه الوغدر. هر بر ملت ودینده آتا آنالرغه رعایه فرض ایدلمشدر.

ای مسلمانلر! اوزڭزنڭ یدشه‌گان وطننڭ حرمة وقدرینی بلڭز وطن وحکومتڭزگه اطاعتده بولڭز.

خصوصا بوکون قرنداش وطنداشلرڭزدن، میلیونلرچه قهرمانلر وطن ایچون میدان محاربه‌ده جان بیره‌لر شولرنڭ بالالرینی واوزلرینی خاطرڭزدن چغارماڭز اوزڭزنڭ مونده سلامت یاتوڭزنڭ شکرانه‌سنی اداء ایدڭز. هر بر لازاریتلرده آه اوروب یاته تورغان دین قرنداشلرڭزنی اقل‌ا بوکونگه بولسه‌ده اونوتماڭز! مین شوڭا تعجب ایته‌من: نه ایچون ـ أفندیلر! بوڭزده بو بیچاره‌لرنڭ حاللرینه دقتڭزی صالمیسز؟ آنلر بیت سزنڭ غیرت وناموسڭزنی صاقلار اوچون بو حاللره دوچار بولدیلر. بیکره‌کده مصاریفی آزغنه بولغان کتابلر وتورلی گوزه‌ل رساله‌لر جیبوب آنلرنڭ کوڭللرینی تابڭز! بر امامل‌ردنغنه کوتمایك جماعت! هر قایومز قدرالحال بونلره اوزمزنڭ شولار کبك بولوومزی اویلاب قاراب عبرتلەنەیك‌ده یاردم ایتایك افندیلر!

ای محترم عسکر افندیلر وخرمتلو مجروح دوشمش عسکری قهرمانلر! طنچ بولوڭزکه ملت سزنی اونوتماز وطنداشلرڭز سزنڭ حالڭی غایت درجه توشنه‌در.

... خلقمز طرفندن صایلانمش یاش بر قهرمانلرسز وطن اوغرنده مال ودولت، ... رگزنی براقب بیللرگزنی باغلاب بو خدمتگه حاضر بولدنگز. سزنگ ... نگز جماعتلرگز باردر، آتا آنالرگز یورط بیرلرگز باردر. بو کون سزنی آنلر کوز یشلریله صاغنمشلردر. سزلرده هم آنلرنی کورمگزکیلب یورهکلر گز اوزلیب کیتمشدر...!

لکن أفندیلر! شونی بلگزکه بو بر وقتلی حالدر. بو وقتلی حالنی کورمهگانده بزلره ینهده آغرراق حاللر کیلمک احتمال ایدی. شونگ اوچونده خدمتگزده مقید بولگز واقلانماغز!

توفیق استقامتگزدن آیرلماغز! خدانگ تقدیریله بر گوزل کونلر بولورکه سزلرده اوزگزنگ کینگ وطنگزه قایتوب راحت راحت معیشت ایترسز شونی اونوتماغز! کیلهچکه یاقتی کونلرنی کورواوچون بوکونگی آغراقلره چداونگز لازمدر.

حکومتمز وطنداشلرمز وملتمز سزنگ برله عمرگه ماقتانهچقدر. دیمهک سزلر اوزگز اوچون توکل بلکه وطن وظیفهسی نامنه خدمت ایتهسز خیرالناس من ینفع الناسغه کرهسز بالالر. وطن وخاق سزدن شونی کوتهدر.

تنبیه: بو عسکرلرگه خطابنی امامل موندن صوڭ قالدروب اوقورلر. چونکه بو بر دقتلی سوزلر در. خذما صفا دع ما کدر...!

ای محترم مسلمانلر! بو دنیادن کوچب یالغز باشگزنگ تارغنه قبرگه کروب قالهچغگزی اونوتماغز! هر قایومزنگ ازاق یورطمز شونهدر. فقط بزم روحمزه یاردم وشادلق بیرگان برنرسهبارکه: اولده منگو یتمهی طورغان ملتمز اوچون گوزل آثار وفائده برهزلر، قیامته قدر یاروب تورمچق ثوابلی اشلر عملرلو قالدرورغه غیرت ایتهلم. شونی خاطرگزده توتگز جماعت!

ای محترم مسلمانلر وفات اولدقدن صوڭ خدا حضوریته باروب بتون قیلمش اشلرمزدن حساب بیرومزیده ایسمزدن چقارمهایق! شوڭا کورهده دنیا هر بر اشمزی عقل وشرعمز قوشقانیول برله اداء ایدمرگه غیرت همة ایدیك جماعت!

اوزنگزنگ مؤمن بولیب دنیاغه کیلوگزگه شادلانگز!

بلنگزکه! اسلامیت کبریت احمردنده قدرلو بیوك الهی بر نعمتدر.

اسلامیه سزلرنگ روحلارگزنی صاقلادی. ایندی سزلر طشلرنگزنیده صاقلاغز! کیوم صالملرنگزپاك، تمیز بولسون. باشقه ملتلردن اوزنگزنی تحقیر ایتارلك حالده یورتمانگز....!

عائلهلرنگز برله گوزل کچنگز! عائلهلرنگز الله طرافندان سزگه امانة اولهرقه بیریلمشدر. اللهنگ امانتینه خیانتدن صاقلانگز. کورشیلرنگز برله گوزل

یەشەڭز! هر نوع بوزقلقلردن یراق بولیب هر نوع خیرات یولنه کورکمه
ایڭز! بر وقتدەدە واقلانماڭز دینی صافلغڭزدن آیرلماڭز......!

شول وقتدەغنه بزلر خدانڭ ومن یطع‌الله والرسول فاُولئك مع‌الذین
انعم‌الله علیهم من‌النبین والصدیقین والشهدآء والصالحین وحسن اولئك رفیقا
آیت کریمەسندەگی مطیعلردن بولوب (معنیسنی امام ایتور) ومن یعص‌الله
ورسوله ویتعد حدوده یدخله‌نارا خالداً فیها وله عذاب مهین آیت کریمەسندەگی
وعیدن یراق بولورمز والسلام علی من اتبع‌الهدی دعا عام:

بو اورنده وعظدان صوڭ اوتکان عیدەگی طرزده بر دعاء ایتیب تمام
ایتلور. صوڭره قرآن اوقیلیب مجلسنی تمام ایتلور.

تبریکلر...!

صوڭ.